

यइति अन्यायेनेतिच्छेदः बुभुक्षितेभ्यश्चोरेभ्यो धनिकं न ज्ञापयेत् भिक्षुभ्यस्तु ज्ञापयेदेवेत्यर्थः ॥ १४ ॥ अकूजनेनेति चोरेषु धनिकं पृच्छत्सु न वदेत् अवदतो मोक्षाभावेन वेदनीतिशपथपूर्वकमपि वदेत्तादृशस्थलेऽनृते दोषो नास्तीति श्लोकद्वयार्थः ॥ १५ ॥ १६ ॥ नेति तेभ्यः स्तेनेभ्यः अपि हेत्वर्थः ॥ १७ ॥ स्वेति सार्थः यदा धनं त्वदीयं श्रमो मदीयः लाभस्तूभाभ्यां विभज्य ग्राह्य इति नियमपूर्वकं प्रवृत्तेऽधमर्णे चोरादिना धननाशः स्यात्तदा उत्तमर्णः अधमर्णस्य शरीरोपरोधेन दासीकरणेन धनमादातुमिच्छति चेत्तस्य वाक्ये सत्यसंप्रतिपत्त्यर्थं संवादार्थमाहूताः साक्षिणो वाच्यं वक्तुं योग्यं वचोनुक्ता शतं रूपाणि धारयत्येवेति निश्चयवादित्वाद नृतवादिन इति भावः ॥ १८ ॥ यदा त्वधमर्णो धनवानुत्तमर्णस्तु क्षीणस्तदा तदप्यनृतं न दोषायेत्याह प्राणेति ॥ १९ ॥ ईदृशस्थले वेषांतरेणापि परकीयमर्थं रक्षेदित्याह अर्थस्येति ॥ २० ॥

येऽन्यायेन जिहीर्षतो धनमिच्छंतिकस्य चित् ॥ तेभ्यस्तु न तदाख्येयं सधर्म इति निश्चयः ॥ १४ ॥ अकूजनेन चेन्मोक्षो नावकूजेत्कथंचन ॥ अवश्यं कूजितव्ये वा शंकेरन्वाप्यकूजनात् ॥ १५ ॥ श्रेयस्तत्रानृतं वक्तुं सत्यादिति विचारितं ॥ यः पापैः सह संबंधान्मुच्यते शपथादपि ॥ १६ ॥ न तेभ्योपि धनं देयं शक्ये सति कथंचन ॥ पापेभ्यो हि धनं दत्तं दातारमपि पीडयेत् ॥ १७ ॥ स्वशरीरोपरोधेन धनमादातुमिच्छतः ॥ सत्यसंप्रतिपत्त्यर्थं यद्भूयुः साक्षिणः क्वचित् ॥ १८ ॥ अनुक्ता तत्र तद्वाच्यं सर्वे तेऽनृतवादिनः ॥ प्राणान्त्यये विवाहे च वक्तव्यमनृतं भवेत् ॥ १९ ॥ अर्थस्य रक्षणार्थाय परेषां धर्मकारणात् ॥ परेषां सिद्धिमाकांक्षन्नीचः स्याद्दुर्मभिक्षुकः ॥ २० ॥ प्रतिश्रुत्य प्रदातव्यः स्वकार्यस्तु बलात्कृतः ॥ यः कश्चिद्दुर्मसमयात्प्रच्युतो धर्मसाधनः ॥ २१ ॥ दंडेनैव सहंतव्यस्तं पंथानं समाश्रितः ॥ च्युतः सदैव धर्मेभ्योऽमानवं धर्ममास्थितः ॥ २२ ॥ शठः स्वधर्ममुत्सृज्य तमिच्छेदुपजीवितुं ॥ सर्वोपायैर्निहंतव्यः पापो न कृतिजीवनः ॥ २३ ॥ धनमित्येव पापानां सर्वेषामिह निश्चयः ॥ अविषद्यात्संभोज्यानि कृत्यापतनंगताः ॥ २४ ॥ च्युता देवमनुष्येभ्यो यथाप्रेतास्तथैव ते ॥ निर्यज्ञास्तपसाहीनामास्मतैः सह संगमः ॥ २५ ॥ धननाशादुःखतरं जीविताद्विप्रयोजनं ॥ अयं तेरोचतां धर्म इति वाच्यः प्रयत्नतः ॥ २६ ॥ न कश्चिदस्ति पापानां धर्म इत्येष निश्चयः ॥ तथागतं च यो हन्यान्नासौ पापे न लिप्यते ॥ २७ ॥ स्वकर्मणा हतं हंति हत एव सहन्यते ॥ तेषु यः समयं कश्चित्कुर्वीत हत बुद्धिषु ॥ २८ ॥

यदितु उक्तविषये एव लाभालाभौ समौ उभाभ्यां विभज्य ग्राह्यमिति प्रतिश्रुतं तदानाशितोर्थोऽधमर्णेन यथाभागं प्रदातव्यः अथवा स्वकारी धनार्जनकारी अधमर्णो बलात्कृत उक्तरीत्या दासीकृतोप्यस्तु सचेत्कपटं करोत्यनष्टमपि धनं नष्टमिति वदति चेत्तत्राह यइत्यादिना ॥ २१ ॥ अमानवं आसुरं ॥ २२ ॥ शठः वंचकः तं अमानवं ॥ २३ ॥ धनमेव श्रेयो न धर्म इत्यर्थः ॥ २४ ॥ मासंगमः संगं माकार्षीः ॥ २५ ॥ तत्र हेतुर्धनेति विप्रयोजनं वियोगः एतदपि पापाः कुर्वन्तीत्यर्थः अयमिति पापानां पापिनां मध्ये वाचा उपदेशार्हः कश्चिदपि नास्ति किंतु सर्वधर्म इत्येव तेषां निश्चय इत्यन्वयः अधर्मकोटिस्फुरणाभावादित्याशयः ॥ २६ ॥ २७ ॥ समयं एतान् हनिष्यामीति व्रतं यश्चि कीर्षेत्स कुर्वीत तादृशानां वधेषु ण्यमस्तीति भावः ॥ २८ ॥